

**ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ РОЗВИТКУ ТА СТРУКТУРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

С. А. Єрохін, д. е. н., професор, Національна академія управління, rector@nam.kiev.ua

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: системного аналізу – при визначенні складових елементів розвитку економічних систем; індукції та дедукції – при встановленні сутності поняття «суперрозвиток»; диференційованого визначення видів економічних відносин та їх суперечностей – при аналізі конструктивних і деструктивних криз; генетичний аналіз – при виокремленні груп стійкості економічної системи.

Результати. На основі загальної теорії систем виокремлено складові розвитку, які найбільше себе проявляють в період структурної трансформації національної економіки: зміни, суперрозвиток, криза, стабілізація, стійкість, адаптивність та різноманітність.

Встановлено особливе значення криз при переструктуруванні економіки, а також підкреслено, що для всіх кризових процесів властиві певні схожі риси, що дає можливість їх діагностики та прогнозування.

Доведено, що за кризою настає стабілізація, яка триває незначний проміжок часу, оскільки система перебуває під впливом постійних змін. Обґрунтовано, що будь-який розвиток може відбуватися лише за умови системної стійкості. Виділено шість груп стійкості системи, які мають місце в період структурної трансформації економіки.

На основі теорії «ядра» і «периферії» розглянуто взаємодію центру і регіонів в умовах структурної трансформації економіки України. Підкреслено, що система, яка пригнічує свої складові елементи, не може розраховувати на стійкий розвиток.

Новизна. У процесі дослідження доведено, що структурні трансформації в національній економіці в умовах глобалізації повинні здійснюватися не механічно, а базуватися на теорію розвитку, який включає такі складові: зміни, суперрозвиток, кризу, стабілізацію, стійкість, адаптивність та різноманітність

Практична значущість. Врахування складових елементів розвитку при структурній трансформації національної економіки дозволяє розробити більш чітку як довгострокову, так і короткострокову стратегію її переходу від екстенсивного шляху розвитку до інтенсивного.

Ключові слова: адаптивність, загальна теорія розвитку, зміни, криза, національна економіка, різноманітність, структурна трансформація, стабілізація, стійкість, суперрозвиток.

Література

1. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка : феноменологія взаємодії та розвитку / Валерій Михайлович Геєць ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. НАН України. – К. : [б.в.], 2009. – 864 с.
Heyets V. M. *Suspilstvo, derzhava, ekonomika : fenomenolohiya vzayemodiyi ta rozvytku* [Society, state, economy : the phenomenology of interaction and development] / V. M. Heyets // NAN Ukrayiny ; In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrayiny. – K. : [b.v.], 2009. – 864 p.
2. Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований / Под. ред. д-ра экон. наук А. А. Гриценко. – Х. : Форт, 2008. – 928 с.
Institutsionalnaya arkhitektonika i dinamika ekonomicheskyykh preobrazovaniy [Institutional architecture and dynamics of economic transformation] / Pod. red. d-ra ekon. nauk A. A. Hrytsenko. – Kh. : Fort, 2008. – 928 p.
3. Гражевська Н. І. Економічні системи епохи глобальних змін / Н. І. Гражевська. – Київ : Знання, 2008. – 431 с.
Hrazhevska N. I. *Ekonomichni systemy epokhy hlobalnykh zmin* [The economic system of the epoch of global changes] / N. I. Hrazhevska. – Kyiv : Znannya, 2008. – 431 p.
4. Задоя А. А. «Новая индустриализация» в контексте стратегических целей Украины / А. А. Задоя. // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – № 1 (5). – Том 1. – С. 146 – 154.
Zadoya A. A. «*Novaya industrializatsiya*» v kontekste stratehicheskikh tseley Ukrainy [«New industrialization» in the context of the strategic goals of Ukraine] / A. A. Zadoya. // Byuleten Mizhnarodnoho Nobelivskoho ekonomichnoho forumu. – 2012. – № 1 (5). – Tom 1. – P.146 – 154.
5. Чухно А. А. Твори : у 3 т. / А. А. Чухно; НАН України ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; наук.-дослід. фін. ін.-т при м-ві фін. України. – К., 2006. – Т. 3. Становлення еволюційної парадигми економічної теорії. – 712 с.
Chukhno A. A. *Tvory : u 3 t.* [Works] / A. A. Chukhno; NAN Ukrayiny; Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka ; nauk.-doslid. fin. in.-t pry m-vi fin. Ukrainy. – K., 2006. – T. 3. Stanovlennya evolyutsiynoyi paradyhmy ekonomichnoyi teoriyi. – 712 p.
6. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки / А. П. Павлюк, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська [та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2012. – 104 с.
Strukturni peretvorennya v Ukraini: peredumovy modernizatsiyi ekonomiky [Structural transformations in Ukraine: implications for the economy modernization] / A. P. Pavlyuk, D. S. Pokryshka, Ya. V. Belinska [ta in.]; za red. Ya. A. Zhalila. – K. : NISD, 2012. – 104 p.
7. Пилипенко Ю. І. Технологічна структура національної економіки: теорія, практика та регулювання: монографія / Ю. І. Пилипенко. – Д. : Національний гірничий університет, 2010. – 202 с.
Pylypenko Yu. I. *Tekhnolohichna struktura natsionalnoyi ekonomiky: teoriya, praktyka ta rehulyuvannya: monohrafiya* [Technological structure of the national economy: theory, practice and regulation] / Y. I. Pylypenko. – D. : Natsionalnyu hirnychyyu universytet, 2010. – 202 p.
8. Ринки реального сектора економіки України: структурно-інституціональний аналіз / [В. О. Точилін, Т. О. Осташко, О. В. Пустовойт та ін]; за ред. д-ра экон. наук, проф. В. О. Точиліна; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2009. – 640 с.
Rynky realnoho sektora ekonomiky Ukrainy: strukturno-instytutsionalnyu analiz [The markets of the real sector of Ukrainian economy: structural and institutional analysis] / [V. O. Tochylin, T. O. Ostashko, O. V. Pustovoyt ta in]; za red. d-ra ekon. nauk, prof. V. O. Tochylyna; NAN Ukrayiny ; In-t ekon. ta prohnozuv. – K., 2009. – 640 p.
9. Структурні зміни та економічний розвиток України / за ред. д-ра экон. наук. Л. В. Шинкарук; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2011. – 696 с.
Strukturni zminy ta ekonomichnyu rozvytok Ukrainy [Structural change and economic development of Ukraine] / za red. d-ra ekon. nauk. L. V. Shynkaruk; NAN Ukrayiny; In-t ekon. ta prohnoz. – K., 2011. – 696 p.
10. Урманцев Ю. А. Эволюционика, или Общая теория развития систем природы, общества и мышления / Ю. А. Урманцев. – Пушино : НИБИ АН СССР, 1988.
Urmantsev Y. A. *Evolyutsionika, ili Obshchaya teoriya razvitiya sistem prirody, obshchestva i myshleniya* [Evoluzionic, or General theory of systems development of nature, society and thinking] / Y. A. Urmantsev. – Pushchino : NYBY AN SSSR, 1988.
11. Жирмунский А. В. Критические уровни в развитии природных систем / А. В. Жирмунский, В. И. Кузьмин. – Л. : Наука, 1990.
Zhyrmunskiy A. V. *Kriticheskie urovni v razvitii prirodnykh sistem* [The critical drop in the development of natural systems] / A. V. Zhirmunskiy, V. I. Kuzmin. – L. : Nauka, 1990.
12. Голубев В. С. Модель эволюции геосфер / В. С. Голубев. – М. : Наука, 1990.
Holubev V. S. *Model evolyutsii heosfer* [Model of evolution of geospheres] / V. S. Holubev. – M. : Nauka, 1990.
13. Потрягин Л. С. Избранные научные труды: В 3 т. – Т.2: Дифференциальные уравнения. Теория операторов оптимальное управление. Дифференциальные игры / Л. С. Потрягин. – М. : Наука, 1988.
Potryahyn L. S. *Izbrannye nauchnye trudy* [Selected scientific works]: V 3 t. – T.2: Dyfferentsyalnye uravneniya. Teoriya operatorov optimalnoe upravlenie. Differentsyalnye hry / L. S. Potryahin. – M. : Nauka, 1988.